

Zdravilnost
iz gobjega
laboratorija

STRAN 20

Prva
finalistka
je Ortenia!

STRAN 22

Moderni
retro
motocikli

STRAN 29

Doma med ilovico, slamo in lesom

Luka Lampret, podjetnik *V veselje mu je graditi do človeka in narave prijazne hiše iz ilovice*

Le nekaj kilometrov iz Grosupljega me na dvorišču kmetije Lampret v Gatini z velikim nasmeškom na obrazu pozdravi Luka Lampret. Ponosno pokaže petindvajset kvadratnih metrov veliko hiško, ki jo gradi in bo poleti postala njegov dom. Prvič se je z gradnjo hiš iz ilovice srečal pred štirimi leti, nato pa je leta 2012 na noge postavil podjetje Golibar, ki se ukvarja z gradnjo iz naravnih materialov.

MANKICA KRANJEC,
besedilo in fotografiji

»To je hiša, ki jo gradim od lanske jeseni. Če bo vse po sreči, bo končana sredi poletja. Delal sem tudi pozimi, kadar je bilo pod ničlo. Voda je zmrzovala in temperature so bile prenizke, a zanimalo me je, kako se bo naravni material, ki ga uporabljam, obnašal v tako ekstremnih razmerah,« začne razlagati 29-letni Luka, ko se usede na leseno klopo. Prvič se je z gradnjo hiš iz ilovice, slame in lesa srečal pred štirimi leti, ko je bil še študent gradbeništva. V Komratu v Moldaviji je delal kot prostovoljec Evropske prostovoljne službe. Ko mu je eden od domačinov povedal, da živi v hiši iz blata, mu najprej ni verjel. »Da bi mi dokazal, da je res, je vzel motiko in začel kopati. Zemlja na hiši je bila enaka kot tista na tleh. Bil sem navdušen. Domačinu Koli sem pomagal tudi pri gradnji njegove hiše iz ilovnatih zidakov, imenovanih čerpič, ki jih sušijo na soncu,« se

odkrivanja drugačnih načinov gradnje spominja Lampret, ki pravi, da je po vrnitvi domov začel brskati po spletu, prebirati ameriško in nemško literaturo, predvsem pa je želel izvedeti čim več.

Tudi v Sloveniji imamo tradicijo gradnje hiš iz ilovice, sploh v Prekmurju. »Toda pri nas smo na to znanje malce pozabili, a se zdaj znova obuja. Med deset in dvajset gradenj iz teh materialov je nastalo v zadnjih letih,« navdušeno pove Luka, ki se je med pisanjem diplomske naloge na ljubljanski fakulteti za gradbeništvo in geodezijo poglobil v značilnosti materialov, njihove omejitve in prednosti. Raziskal je tudi pravila in zakonitosti takšne gradnje in leta 2011 diplomiral z diplomsko nalogo z naslovom Uporaba slamnatih bal

iz slamnatih bal pa izpolnjuje tudi standard požarne odpornosti F90. To pomeni, da se stena iz slamnatih bal na temperaturi, ki je predpisana za požarni test, upira gorenju več kot 90 minut. Statično trdnost konstrukcije zagotavlja lesen skelet, slamnate bale in ilovnat omet pa že tako dovolj trdno konstrukcijo še ojačijo, zato se tudi v močnejšem potresu ne bi podrli,« hitro ovrže nekaj pomislekov in nadaljuje: »Marsikdo je skeptičen zaradi glodavcev in drugih živali, ki bi se lahko naselile v slamo. Ker je osnovna sestavina slame celuloza, ne vsebuje pa hranil, je glodavci ne jedo. Tako kot ne lesa. Res pa si v njej lahko ustvarijo prostor za bivanje, a če je gradnja kakovostna, je zelo malo verjetno, da bi se naselili v stene.« Ilovnat hiša je hkrati prijazna do človeka in narave: »Toplotna in zvočna izolacija sta zelo dobri. Kadar je v ozračju veliko vlage, jo ilovica veže nase, kadar pa je ozračje suho, jo odaja v prostor. Takšna hiša je torej primerna tudi za bolnike z astmo.«

**Varna in do zdravja
prijazna**

»Mnogi ljudje še vedno ne verjamejo, da je takšna hiša zelo podobna katerikoli hiši, zgrajeni iz drugih materialov. Od hiše iz opeke je lažja le za dvajset odstotkov, zato se v vetru ne prevrne, z ilovico ometana stena

iz slamnatih bal pa izpolnjuje tudi standard požarne odpornosti F90. To pomeni, da se stena iz slamnatih bal na temperaturi, ki je predpisana za požarni test, upira gorenju več kot 90 minut. Statično trdnost konstrukcije zagotavlja lesen skelet, slamnate bale in ilovnat omet pa že tako dovolj trdno konstrukcijo še ojačijo, zato se tudi v močnejšem potresu ne bi podrli,« hitro ovrže nekaj pomislekov in nadaljuje: »Marsikdo je skeptičen zaradi glodavcev in drugih živali, ki bi se lahko naselile v slamo. Ker je osnovna sestavina slame celuloza, ne vsebuje pa hranil, je glodavci ne jedo. Tako kot ne lesa. Res pa si v njej lahko ustvarijo prostor za bivanje, a če je gradnja kakovostna, je zelo malo verjetno, da bi se naselili v stene.« Ilovnat hiša je hkrati prijazna do človeka in narave: »Toplotna in zvočna izolacija sta zelo dobri. Kadar je v ozračju veliko vlage, jo ilovica veže nase, kadar pa je ozračje suho, jo odaja v prostor. Takšna hiša je torej primerna tudi za bolnike z astmo.«

Uporablja zgolj slovenske materiale: »Osnovna konstrukcija je iz lesa, izolacija je narejena iz slamnatih bal, omet na obeh straneh pa iz ilovice. Z zunanje strani je dobro zgraditi širok nadstrešek ali dodaten omet, ki je odporen proti dežju. To je največkrat apneni omet, lepa pa je tudi hrastova fasada. Notranje stene so lahko povsem naravne in valovite, naredim pa lahko tudi ravne,« razloži Luka, ki pravi, da nikoli ne dodaja aditivov.

Materiale za svojo hišo je nabral nedaleč stran od doma. »Slamo sem dobil od soseda desno, baliral pa jo je sosed tam levo,« z roko pokaže na

sosednjo kmetijo. »Les smo posekali pri stari mami, del pa sem ga dobil od soseda, ki živi nekaj kilometrov stran. Ilovico sem pripeljal iz petnajst kilometrov oddaljenega kraja, toda lahko bi jo skopal kar na domačem vrtu. Za stene sem porabil približno dvesto bal slame, ometane pa bodo s približno tremi kubiki ilovice,« pripoveduje Luka, ki hiško, vredno približno štirideset tisočakov, ročno gradi večinoma sam, tu in tam mu na pomoč priskoči kateri od prijateljev.

O novih projektih

Luka, ki v svojem podjetju vidi velik potencial, organizira tudi strokovna predavanja za tiste, ki bi sami želeli poskusiti. Pravi, da se bo z veseljem lotil tudi novih projektov. »Gradnja hiš je nekaj, v čemer zelo uživam. Zdaj se dogovarjam za nekaj projektov, vsekakor pa bom z veseljem poprijel za delo in po naročilu zgradil še kakšno hišo, če bo zanimanje,« je optimističen sogovornik, ki je kot prostovoljec prav tako delal na paraolimpijskih igrah v Sočiju. Ljubitelj športa je tudi član kulturno-humanitarno-športnega društva TurboKATKA. Prav včeraj je s kolegi pripravil 3. dobrodelno kolesarjenje, tek in pohod v Grosupljem za Primoža Jeraliča, ročnega kolesarja iz Ivančne Gorice, ki si želi nastopiti na paraolimpijskih igrah v Riu. Doslej so dvakrat zbirali sredstva za športna invalidska vozilca za dva košarkarja na vozičkih, letos pa bodo izkupiček namenili za nakup Primoževega kolesa, del pa družini Kojič iz Izole, ki se je znašla v stiski.

Devetindvajsetletni Luka Lampret gradi hiše iz ilovice.